

Ինչ՞ է «Հայկական» **Լաւաշ**-ը

Պարսկաստանում ԼԱԲԱՇ-ն անուանում է «հայկական հաց» /nuni armani/:

Աշխարհն այսօր ճանաչում է ԼԱԲԱՇ-ը որպէս «հայկական» հաց: Այս բառը մտել է նոյնիսկ ռուսերէն խոսակցական լեզուի բառապաշարի մէջ եւ երբ թուարկում են էկզոտիզմները (կոլորիտ ստեղծող բառեր), ապա ի թիւս այլ ժողովուրդներից վերցուած փոխառեալ բառերի (տես Իզվեստիա, 1986թ նոյեմբեր, «Իմ լեզուն իմ բարեկամն է» յօդուածը), անպայման նշում է նաեւ հայոց ԼԱԲԱՇ-ը: Բայց ի՞նչ է նշանակում ԼԱԲԱՇ: Լեզուն տեղափոխուելու պատճառով շատ անգամ տեղի է ունենում նաեւ իմաստային փոփոխութիւն: Այսպէս է տեղի ունեցել նաեւ հայոց ԼԱԲԱՇ -ի հետ: Այն հայերէն չէ: Հայերը վերցրել են ԼԱԲԱՇ-ը իրենց սեմական հարեւաններից, արամեացիներից եւ կամ աւելի վաղ նրանց նախորդներից՝ ակկադացիներից, որոնց լեզուն lašu նշանակում էր «խմոր»:

Հայերէնին անցնելով lašu դարձաւ **լոշ**, իսկ աւելի վաղ, քանի որ **օ**-ն հնչում էր **աւ**, ինչպէս ունենք **աւր**, բայց յետոյ՝ **օր**, **աւգուտ**, ապա՝ **օգուտ**, եւ այլն, այն հաւանաբար երկրաբարբառի առձգման հետեւանքով **լաւաշ** սպասուած ձեւի փոխարէն եղել էր ԼԱԲԱՇ եւ ապա Միջին դարերի հայերէնի հնչիւնափոխման կանոնների հիման վրայ դարձել է ԼՈՇ: Սակայն ըստ երեւոյթին, հետագայում երբ Հայաստանի հարաւի ասորիների մեծ մասը հայացաւ եւ հարեւան ժողովուրդներն էլ հայերից սովորեցին բարակ հաց թխելը, ուստի եւ ԼԱԲԱՇ կամ ԼՈՇ անուանումն էլ ենթադրեցին, թէ հայերէն բառ է:

Այստեղ տեղին է յիշատակել նաեւ ԹՈՆԻՐ բառը, որը նոյնպէս Միջագետքի սեմիտներից է հայերէնին փոխանցուել (եւ բնականաբար ԼԱԲԱՇ-ը թխել հնարաւոր է միայն ԹՈՆԻՐ-ում), որի պատճառով էլ անհետացած հայոց հարեւանների լեզուի այս բառերը, հայերէնի միջոցով է աշխարհն իմացել: Եւ այսպէս ԼԱԲԱՇ-ը կոչում է «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՑ», մինչդեռ այն ԽՄՈՐ է... այն էլ ոչ հայկական: Բայց արժէ կոչել ԼԱԲԱՇ-ը հայկական, քանի որ դարերի խորքից հնադարեան այս քաղաքակրթութեան նաճումը հայոց շնորհիւ է հասել մարդկութեան: